

УДК 378.22:005-051(477)

Сінельник Анастасія Сергіївна
здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
Намазова Юлія Ісмаїлівна
старший викладач, доктор філософії з публічного управління та адміністрування, асистент
кафедри публічного управління та менеджменту Вінницького державного педагогічного
університету
імені Михайла Коцюбинського

**ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ В УКРАЇНІ: ВПЛИВ НА РОЗВИТОК МАЛОГО ТА
СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ**

Ключові слова: малий бізнес, середнє підприємництво, управління, державна політика, конкурентоспроможність, економічний розвиток, інновації.

Прагнення України до інтеграції в європейське співтовариство зумовлює економічну переорієнтацію відповідно до європейських стандартів. Підприємства є фундаментальною ланкою суспільного поділу праці та становлять стрижневий елемент національної економіки, виробляючи як споживчі товари, так і засоби виробництва, одночасно задовольняючи потреби ринку та споживачів. У різноманітному масиві підприємств малі підприємства представляють наймасштабніший сегмент малих власників, які становлять значну частину населення та функціонують одночасно як безпосередні виробники та споживачі широкого спектру товарів і послуг [1]. Отже, малі підприємства займають критичні позиції у виробництві, торгівлі, сфері послуг, а також у фінансово-кредитній та страховій діяльності, на ефективність діяльності яких значною мірою впливає структура управління. Таким чином, створення та реалізація інноваційних форм господарювання постає першочерговим завданням для сприяння розвитку малого бізнесу в Україні [3].

Наукова значущість даного дослідження підкреслюється недостатньо вивченими проблемами управління малим бізнесом у сучасному економічному ландшафті нашої країни. У той час як різні причини пояснюють невдачі багатьох підприємств, основним фактором залишається незадовільний менеджмент команд і властиві недоліки в практиці управління.

Мета дослідження – виявити проблеми управління малими підприємствами та окреслення перспективи розвитку.

Виклад основного матеріалу. Як наукова дисципліна, орієнтована на організацію виробництва, менеджмент має вирішальне значення для ефективного та прибуткового функціонування малих підприємств [2]. Отже, сучасні теорії та практики менеджменту у сфері малого бізнесу набувають особливого значення. Перехід української економіки на ринкові відносини зумовлює необхідність вивчення форм і методів господарювання на рівні малого підприємства [3]. Вирішення цієї потреби шляхом практичного застосування таких ідей є одним із першочергових пріоритетів. Крім того, широка участь вітчизняних малих підприємств у світових ринках вимагає ретельного дослідження теорій і практики менеджменту.

Основні положення державної політики щодо підтримки малого та середнього підприємництва наголошують на створенні сприятливих умов для розвитку малого підприємництва [5]. Це, зокрема, забезпечення системності та комплексності механізмів державного регулювання їх розвитку; надання адресної допомоги малим підприємствам шляхом визначення пріоритетів та виділення ресурсів для їх виконання; гарантування рівного доступу до основних ресурсів для малих підприємств усіх форм власності [6]. В Україні підтримці малих і середніх підприємств також сприяла Організація Об'єднаних Націй через її ініціативу «Підтримка малого і середнього бізнесу в Україні» з 1999 по 2002 рік. Ця ініціатива була спрямована на підвищення управлінських можливостей керівників місцевих органів влади та малих і середніх підприємств у таких сферах, як стратегічне планування та управління інвестиціями. Вона була зосереджена на створенні та виконанні Програм місцевих інвестицій (МПІ) на період з 2000 по 2010 роки з метою залучення інвестицій для сприяння розвитку малого та середнього бізнесу на місцевому рівні [4]. Проте ефективність політичних заходів, запроваджених для підтримки цих підприємств, виявилася недостатньою [5].

Малі та середні підприємства в Україні стикаються зі значними викликами для свого розвитку, як з точки зору державної політики, так і ринкового середовища [3]. Можна стверджувати, що підприємства в цьому секторі ще не зайняли своє законне місце в рамках національної економіки. Отже, одним із суттєвих завдань державної економічної стратегії є розробка моделі економічного зростання, яка б сприяла якнайширшому поширенню сприятливих тенденцій економічної динаміки на всі елементи економічної системи [5].

У світлі поточного стану розвитку сектору малого та середнього підприємництва можна виділити кілька основних викликів і факторів, які перешкоджають його розвитку в Україні:

- неадекватність законодавчої бази;

- висока ставка оподаткування, яка перешкоджає малим і середнім підприємствам залишатися поза бордом;
- недостатня державна підтримка малого та середнього бізнесу;
- відсутність ефективного механізму реалізації державної політики, спрямованої на підтримку малого підприємництва;
- недоліки в системі бухгалтерського обліку та статистичної звітності малих підприємств;
- обмежений доступ до інформації та консультаційних послуг;
- недоліки в системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, які займаються підприємницькою діяльністю;
- відсутність стимулів для заохочення інвестицій [6].

Отже, основні стратегії покращення стану малого бізнесу в Україні включають: створення законодавчої та нормативно-правової бази, яка сприятиме сприятливим умовам для розвитку малого бізнесу; уточнення податкової політики та забезпечення ефективного функціонування спрощеної системи оподаткування; розроблення програм, спрямованих на професійну підготовку осіб, зацікавлених у підприємстві; стимулювання попиту на продукцію та послуги, що пропонуються малими підприємствами; розширення інформаційно-консультаційних послуг для підприємців-початківців, у тому числі їх професійної орієнтації; активізація регіональних програм сприяння розвитку малого бізнесу та ін [7].

У підсумку, проведене дослідження дало теоретичний синтез і запровадило новий підхід до розвитку малих і середніх підприємств в Україні. На основі результатів цього дослідження було сформульовано кілька висновків як з теоретичного, так і з практичного значення.

Встановлено, що малі та середні підприємства є важливою та ефективною складовою ринкової економіки, суттєво впливаючи на структурні перетворення економіки України. Ці підприємства сприяють збільшенню загального обсягу виробництва та роздрібного товарообігу, створюють конкурентне середовище, сприяють зменшенню монополізму у підприємницькій діяльності, вирішуючи таким чином численні економічні, соціальні та інші проблеми. Проведене дослідження представляє наукову новизну завдяки рекомендаціям, спрямованим на посилення та стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, які ґрунтуються на різних питаннях, визначених під час дослідження. Однак діяльність цих підприємств стикається з проблемами, характерними для таких суб'єктів господарювання, включаючи відсутність ефекту масштабу, труднощі із залученням факторів виробництва та обмежені виробничі потужності. Отже, розвиток малого та середнього підприємництва значною мірою залежить від підтримки з боку держави. [2,5]

Через розгляд теоретико-нормативних засад державного регулювання та підтримки малого та середнього підприємництва з урахуванням особливостей їх розвитку уточнено розуміння державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні. Виходячи з аналізу малих і середніх підприємств в Україні, були висунуті пропозиції щодо покращення умов і розвитку цих підприємств у законодавчому, економічному та соціальному аспектах, залежно від надання державної підтримки.

Висновок. Управління малим і середнім бізнесом в Україні потребує системних змін, спрямованих на удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, зниження податкового навантаження, розвиток інструментів державного сприяння та формування ефективних механізмів реалізації політики підтримки підприємництва.

Малі та середні підприємства є важливою складовою економіки, забезпечують створення робочих місць, підвищення конкурентоспроможності та економічної динаміки, однак їхній розвиток можливий лише за умов дієвої підтримки з боку держави та належного менеджменту.

Список літератури:

1. Білоус Г. Розвиток малого підприємництва в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку. Регіональна економіка. 2017. – № 4. С. 86.
2. Ольвінська Ю. О. Роль менеджмент-освіти у розвитку малого бізнесу. Ю. О. Ольвінська. Формування ринкової економіки: 36. наук. праць. Спец. вип. Управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики. – Київ: КНЕУ, 2017. – Т. 1. – Ч. II. – С. 521–1013.
3. Ваганов К. Г. Стратегія розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. К. Г. Ваганов, О.А. Кириченко. Актуальні проблеми економіки. – К., 2018. – №1 (79). С. 103-119.
4. Офіційне інтернет-представництво Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
5. Варналій З.С. Пріоритети вдосконалення державної політики розвитку малого підприємництва в Україні. З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Д.С. Покришка. Стратегічні пріоритети. 2024. № 2. С.49-54.
6. Худолій Л.М. Фінансово-кредитний механізм: його структура і управління. Теорія фінансів. – [Електронний ресурс]. URL: <http://finexy.com/archives/99>.
7. Шведюк О. Визначення мережевої структури як сучасної форми координації економічної діяльності. Актуальні проблеми економіки. – 2020. – № 5 (107). – С. 22-29.